

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Cdo/213/2021
Identifikačné číslo spisu:	1516204023
Dátum vydania rozhodnutia:	30.11.2022
Meno a priezvisko:	JUDr. Jana Halušková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2022:1516204023.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jany Bajánkovej a členov senátu JUDr. Jozefa Kolcuna, PhD. a JUDr. Jany Haluškovej, v spore žalobcu Odborový zväz masmédií, so sídlom Mlynská Dolina 5947/0, 845 45 Bratislava - Karlova Ves, IČO: 00 683 931, zastúpeného Advokátskou kanceláriou JUDr. Henrich Dušek, s.r.o., so sídlom Staré Grunty 162, 841 04 Bratislava, IČO: 36 740 951, proti žalovanému T. U., nar. XX.XX.XXXX, bytom M. XX, U., zastúpenému HKP Legal, s.r.o., Križkova 9, 811 04 Bratislava, IČO: 36 727 334, o určenie neúčinnosti právneho úkonu, vedenom na Okresnom súde Bratislava V pod sp. zn. 24C/90/2016, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave zo dňa 28. apríla 2021 sp. zn. 4Co/44/2020 takto

rozhodol:

Dovolanie z a m i e t a.

Žalobcovi voči žalovanému p r i z n á v a náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava V (ďalej aj „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom zo dňa 18. septembra 2019 rozhodol, že kúpna zmluva uzavretá medzi predávajúcou M. U., nar. X.XX.XXXX a žalovaným ako kupujúcim zo dňa 23.9.2013, ktorej vklad bol povolený do katastra nehnuteľnosti pod T.-XXXXX/XX, ktorou predávajúca previedla do výlučného vlastníctva kupujúceho byt č. XX, nachádzajúci sa na XX. poschodí bytového domu so súp. číslom XXXX na M. I. č. XX v U., zapísaného na LV č. XXXX, postaveného na pozemku parc. č. XXXX - právny vzťah k parcele, na ktorej leží stavba XXXX je evidovaný na LV č. XXXX - zastavané plochy a nádvoria o výmere 374 m2, parc. reg. „C“, vrátane 2089/100000 spoluvlastníckeho podielu na spoločných častiach a spoločných zariadeniach bytového domu, zapísaných na LV č. XXXX, evidovaného v katastri nehnuteľností vedenom katastrálnym odborom Okresného úradu Bratislava, pre katastrálne územie R., okres: U. T., obec: U. - m.č., je voči žalobcovi právne neúčinná (prvý výrok). Ďalej rozhodol, že dohoda o zrušení a vyporiadaní podielového spoluvlastníctva medzi podielovou spoluvlastníčkou s výškou spoluvlastníckeho podielu 1 M. U., nar. X.XX.XXXX a žalovaným ako druhým podielovým spoluvlastníkom s výškou spoluvlastníckeho podielu 1, ktorej vklad bol povolený pod T.-XXXXX/XX zo dňa 26.10.2015, na základe ktorej žalovaný nadobudol spoluvlastnícky podiel M. U. vo výške 1 k rodinnému domu so súp.

číslo XXX, postavenom na pozemku parc. č. XXXX - zastavané plochy a nádvoria o výmere 117 m², parc. reg. „C“ a pozemku - zastavané plochy a nádvoria o výmere 117 m², parc. č. XXXX a pozemku - záhrady o výmere 362 m², parc. č. XXXX/X, ktoré sú evidované v katastri nehnuteľností, vedenom katastrálnym odborom Okresného úradu Košice na LV č. XXXX, okres: X. Z., obec: X. - Y., katastrálne územie: Y. J., je voči žalobcovi právne neúčinná (druhý výrok). Žalobcovi priznal náhradu trov konania v rozsahu 100 %, o výške tejto náhrady bude rozhodnuté súdom prvej inštancie samostatným uznesením, po právoplatnosti rozsudku (tretí výrok). Vychádzajúc z ustanovení § 42a ods. 1, 2, 3 písm. a/, § 42b ods. 1, 2 Občianskeho zákonníka (ďalej aj „OZ“) súd prvej inštancie konštatoval, že žalobca predložením zmlúv o sociálnej pôžičke členovi Odborového zväzu masmédií uzatvorených medzi matkou žalovaného M. U. a žalobcom v rokoch 2009 až 2012 preukázal existenciu svojej vymáhateľnej pohľadávky voči dlžníčke. Podstatná časť takto založených dlhov bola riešená v súdnych konaniach, kde žalobám bolo vyhovievané a väčšina súdnych konaní bola v čase rozhodovania súdu prvej inštancie skončená právoplatne. Dodržaná bola aj prekluzívna trojročná lehota na podanie žaloby. Vo vzťahu k zákonom prezumovanému úmyslu dlžníka ukrátiť svojho veriteľa v prípade právnych úkonov medzi blízkymi osobami súd prvej inštancie posudzoval obranu žalovaného spočívajúcu v tvrdení, že prezumovaný úmysel dlžníčky ukrátiť svojho veriteľa nemohol ani pri vynaložení náležitej starostlivosti poznať. Žalovaný podľa okresného súdu v konaní hodnoverne nepreukázal, že v súvislosti s uzavretím sporných právnych úkonov vynaložil procesne relevantnú aktivitu smerujúcu k rozpoznaní alebo dozvedeniu sa o ukracujúcom úmysle dlžníčky. Žalobca ako veriteľ preukázal, že došlo k jeho ukráteniu. Obidva právne úkony (kúpna zmluva aj dohoda o zrušení a vyporiadaní podielového spoluvlastníctva k nehnuteľnostiam) viedli k zmenšeniu majetku dlžníčky a veriteľ nemá možnosť dosiahnuť uspokojenie svojej pohľadávky. V čase realizácie odporovaných právnych úkonov dlžníčka nevlastnila okrem prevádzaných nehnuteľností žiaden hodnotný huteľný alebo nehnuteľný majetok a nemala k dispozícii finančnú hotovosť, ktorou by aspoň čiastočne uspokojila pohľadávku žalobcu. V prípade kúpnej zmluvy o prevode bytu uzatvorenej medzi žalovaným a dlžníčkou nedošlo k ekvivalentnému právnomu úkonu z hľadiska výšky kúpnej ceny 80.000,- eur, nakoľko nešlo o cenu obvyklú v roku 2013. Rozdiel medzi kúpnu cenou bytu a cenou trhovu obvyklou v danom čase (podľa priemerných cien nehnuteľností v Bratislave 1.660,- až 1.667,- eur/m²) predstavuje skoro polovicu kúpnej ceny. Preukázané nebolo ani skutočné vyplatenie kúpnej ceny bytu. K zmenšeniu majetku dlžníčky došlo aj prevodom jej spoluvlastníckeho podielu na nehnuteľnostiach v Košiciach na základe dohody o zrušení a vyporiadaní podielového spoluvlastníctva z 26.10.2015. Na prevádzaných nehnuteľnostiach viazali dve záložné práva v prospech peňažného ústavu a exekučný príkaz na zriadenie záložného práva z roku 2013, ktoré mal žalovaný vyplatiť hypotekárnym úverom čerpaným 28.07.2015. Čerpanie tohto úveru žalovaný preukázal, pričom podľa stanoviska peňažného ústavu celková suma úveru bola zaslaná v štyroch čiastkach na tri rôzne účty, ktoré peňažný ústav nevedel identifikovať. Súd prvej inštancie uzavrel, že speňažením tejto nehnuteľnosti by došlo k vyplateniu záložných veriteľov aj k aspoň čiastočnému uspokojeniu pohľadávky žalobcu. Výrok o trovách konania súd prvej inštancie odôvodnil ustanovením § 255 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“) a úspechom žalobcu v konaní.

2. Krajský súd v Bratislave ako súd odvolací (ďalej aj „odvolací súd“) rozsudkom zo dňa 28. apríla 2021 sp. zn. 4Co/44/2020 odvolaním žalovaného napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie v celom rozsahu potvrdil a žalobcovi priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu. Vychádzajúc zo skutkového stavu zisteného súdom prvej inštancie odvolací súd s poukazom na § 387 ods. 1, 2 CSP konštatoval, že okresný súd vykonal vo veci dostatočné dokazovanie, výsledky ktorého náležite vyhodnotil v súlade s príslušnou právnou úpravou; na základe vykonaného dokazovania dospel k správnym skutkovým zisteniam aj k správnomu právnomu posúdeniu veci. Okresný súd svoje rozhodnutie náležite odôvodnil. Na doplnenie správnosti dôvodov rozsudku okresného súdu a pre vysporiadanie sa s odvolacími dôvodmi krajský súd uviedol, že v zmysle uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4Cdo/163/2007 je pre splnenie podmienok odporovateľnosti právnych úkonov v zmysle § 42a OZ, ak išlo o právne úkony medzi dlžníkom a osobou blízkou, postačujúce preukázať ich urobenie v určenej dobe a ukrátenie veriteľa, ktorý musí okrem toho preukázať existenciu vymáhateľnej pohľadávky. Vo vzťahu k existencii úmyslu dlžníka ukrátiť veriteľa odvolací súd konštatoval, že žalovaný, ktorý je blízkou osobou dlžníka, sa môže odporovacej žalobe ubrániť len ak preukáže, že nemohol úmysel dlžníka odporovaným právnym úkonom ukrátiť veriteľa poznať ani pri

náležitej starostlivosti, a to navrhnutím dokazovania, z ktorého by jednoznačne vyplynulo naplnenie podmienok ubránenia sa odporovateľnej žalobe vo vzťahu k osobe blízkej. Žalovaný vo svojej procesnej obrane nedoložil relevantné dôkazy, najmä dôkaz preukazujúci skutočné vyplatenie kúpnej ceny alebo časti z nej dlžníčke z uzavretej kúpnej zmluvy zo dňa 23.09.2013, v ktorej nie je uvedený ani spôsob, ako malo dôjsť k vyplateniu kúpnej ceny. Žalovaný nepreukázal ani vyplatenie záložných veriteľov dlžníčky, ktorá mala na neho previesť svoj spoluvlastnícky podiel k nehnuteľnosti v Košiciach dohodou o zrušení a vyporiadaní podielového spoluvlastníctva, ktorej vklad bol povolený dňa 26.10.2015. Ani skutočnosť, že žalovaný určité obdobie splácal úver na nehnuteľnostiach v Košiciach nie je dôvodom na vzdanie sa spoluvlastníckeho podielu na týchto nehnuteľnostiach dlžníčkou bez akejkoľvek odplaty a za vedomosti, že má dlh voči veriteľovi. Tvrdenie žalovaného, že ho matka nechcela zaťažovať informáciami týkajúcimi sa pôžičiek od žalobcu, a teda on o nich nemal vedomosť, nenahradzuje dôkaz o vyvinutí náležitej starostlivosti k poznaniu úmyslu dlžníka. Súd prvej inštancie, ako poukázal odvolací súd, mal za to, že z preukázateľne dobrých vzťahov medzi žalovaným a jeho matkou, ktorí v čase prevodu bytu do vlastníctva žalovaného bývali v jednej domácnosti, možno vyvodiť záver, že dlžníčka sa s pôžičkami svojmu synovi zdôverovala, a teda žalovaný mohol ukracujúci právny úkon dlžníčky rozpoznať. V rozpore vyznieva tvrdenie žalovaného, že v prípade pôžičiek od žalobcu o dlhu matky nevedel, hoci sa snažil matke pomôcť pri splácaní iných dlhov, teda o niektorých dlhoch vedel a matke pomáhal s ich splácaním a práve o dlhoch voči žalobcovi údajne nemal žiadnu vedomosť. Žalovaný neunesol dôkazné bremeno v časti preukázania vyvrátenia zákonnej domnienky o poznaní ukracujúceho úmyslu svojej matky ako dlžníčky. Hodnoverným spôsobom nepreukázal, že v súvislosti s uzavretím sporných právnych úkonov vynaložil takú relevantnú aktivitu, aby ukracujúci úmysel dlžníčky rozpoznať alebo sa o ňom dozvedel. Nedôvodné potom boli odvolacie dôvody žalovaného vrátane jeho odvolacej námietky týkajúcej sa odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa § 396 ods. 1 a § 255 ods. 1 CSP a v odvolacom konaní úspešnému žalobcovi priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie, ktorým navrhol, aby dovolací súd rozsudok krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Uplatnil si nárok na náhradu trov dovolacieho konania. Zároveň navrhol odklad právoplatnosti napadnutého rozsudku (v dôsledku toho aj rozsudku súdu prvej inštancie) podľa § 444 ods. 2 CSP. Za dôvod hodný osobitného zreteľa označil skutočnosť, že byt, prevod ktorého bol predmetom odporovanej kúpnej zmluvy, je jediným obydľím žalovaného a jeho rodiny, pričom žalobca by mohol iniciovať vymożenie pohľadávok voči dlžníčke práve predajom tohto bytu, čím by žalovaný a jeho rodina mohli zostať bez obydľia. Za dovolací dôvod uplatnený v dovolaní žalobca označil vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f/ CSP, ktorá mala spočívať v nedostatku odôvodnenia rozsudku okresného súdu aj rozsudku odvolacieho súdu, v jeho zmätočnosti a argumentácii založenej na svojvoľných úvahách vybočujúcich z rámca bežnej logiky.

3.1. Dovolateľ zotrval na tvrdení, že v čase uzatvorenia kúpnej zmluvy nemal vedomosť o dlhu dlžníčky voči žalobcovi, ktorá v čase čerpania pôžičiek mala príjem zo mzdy (jej pracovný pomer bol skončený koncom roku 2013) a ktorá na pojednávaní dňa 31.10.2016 vypovedala, že žalovanému svoje dlhy úmyselne z dôvodu hanby zamlčovala. Nelogická a nepodložená je prezumpcia, že žalovaný musel vedieť o finančnej situácii dlžníčky z dôvodu identickej adresy bydliska. Zotrval na závere, že kúpna cena za byt vo výške 80.000,- eur bola vyplatená splátkovým úverom, ktorý žalovaný čerpal. Námietol aj záver okresného súdu o neprijateľnosti dohodnutej kúpnej ceny 80.000,- eur, pretože súdy adekvátnosť kúpnej ceny posudzovali podľa priemernej ceny nehnuteľností na bývanie pre Bratislavský kraj. Dovolateľ poukázal na vyjadrenie realitnej kancelárie Winners Reality, s.r.o. o porovnateľnom predaji bytu v obdobnej lokalite a identickom stave (o výmere vyššej o 8,19 m²) za 88.850,- eur, v ktorej je zahrnutá aj odmena realitnej kancelárie. Prevod financií presahujúcich kúpnu cenu bytu žalobca začal spochybňovať v čase, keď banky nemohli poskytnúť informácie o totožnosti účtu prijímateľa platby. V katastri nehnuteľností však došlo k výmene záložných práv medzi záložnými veriteľmi dlžníčky a žalovaného.

3.2. Vo vzťahu k nehnuteľnostiam tvoriacim predmet dohody o zrušení a vyporiadaní podielového spoluvlastníctva žalovaný zopakoval, že jediným dlhom dlžníčky, o ktorom mal vedomosť už v roku 2013 bol dlh, na vymożenie ktorého súdny exekútor zriadil k spoluvlastníckemu podielu jeho matky

exekučné záložné právo. Celú dlžnú sumu vymáhanú v exekučnom konaní vyplatil žalovaný dňa 15.10.2014 (7.488,94 eur) a v dôsledku straty zamestnania dlžníčky bol na seba nútený prevziať aj splácanie hypotekárneho úveru viaznuceho na týchto nehnuteľnostiach. Okrem toho sa aktívne osobne a finančne zapájal do rekonštrukcie nehnuteľnosti. Uzavretie dohody o zrušení a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva bolo iba logickým vyústením vzniknutej situácie, kedy všetka finančná záťaž súvisiaca s nákladmi spojenými s nehnuteľnosťami v Košiciach bola prenesená výlučne na dovolateľa. Uzavretím tejto dohody nedošlo k ukráteniu žalobcu, ktorý neunesol dôkazné bremeno ani vo vzťahu k hodnote nehnuteľnosti v Košiciach. Pohľadávky voči známym veriteľom dlžníčky boli vyrovnané, čo deklaruje okrem iného aj výmena záložných práv v katastri nehnuteľností.

3.3. V prípade obidvoch nehnuteľností dovolateľ namietol nedostatok naliehavého právneho záujmu žalobcu na požadovanom určení neúčinnosti právneho úkonu. Aj zo skutočnosti, že k uzatvoreniu týchto právnych úkonov došlo s časovým odstupom viac než dvoch rokov a jedného mesiaca podľa dovolateľa vyplýva, že právne úkony neboli urobené v úmysle ukracovať žalobcu. Pokiaľ by mal žalovaný vedomosť o dlhoch, nedávalo by žiadny ekonomický ani právny zmysel, aby za dlžníčku uhradil časť dlhov voči ostatným veriteľom, avšak dlhy voči žalobcovi nechal nevysporiadané. Dlžníčka mala v uvedenom čase príjem zo mzdy, z ktorého by žalobcu postupne mohla uspokojiť. Súdom nižších inštancií dovolateľ vytkol, že neodpovedali na otázku, akým iným spôsobom by sa mohol žalovaný dozvedieť o existencii dlhu dlžníčky voči žalobcovi, ak dlžníčka, ktorá bola zároveň štatutárnym orgánom žalobcu, úmyselne pred žalovaným existenciu týchto dlhov zamlčala.

4. Žalobca vo vyjadrení k dovolaniu uviedol, že rozsudok odvolacieho súdu je odôvodnený dostatočne, jasne a zrozumiteľne, vyjadruje skutkovú aj právnu stránku rozhodnutia. K úhrade kúpnej ceny sa vyjadril súd prvej inštancie v bode 23. svojho rozsudku, s ktorým sa stotožnil odvolací súd skonštatujúc, v čom vidí správnosť týchto záverov, v bode 27. rozsudku. Žalovaný nepredložil jeden relevantný dôkaz o vyplatení kúpnej ceny bytu, keď v kúpnej zmluve nie je uvedené, akým spôsobom malo k výplate dôjsť. Zmenšeniu majetku dlžníčky prevodom jej spoluvlastníckeho podielu na nehnuteľnostiach v Košiciach dohodou sa súd prvej inštancie venoval v bode 23. rozsudku, ktorého správnosť potvrdil odvolací súd v bode 27. Úlohou súdu nie je žalovanému dávať návod, akým dôkazom má preukázať svoju nevedomosť o úmysle dlžníčky ukrátiť odporovateľným úkonom veriteľa a vynaloženie náležitej starostlivosti. Jediným dôkazom predloženým žalovaným bola výpoveď dlžníčky, ktorú žalobca označil za účelovú. Za prinajmenšom podozrivé žalobca označil, že matka neinformovala syna, ktorý vedel o všetkých jej dlhoch, práve o dlhoch voči žalobcovi. Žalovaný v dovolaní poukazuje na argumentáciu, na ktorú nepoukazoval v odvolaní, preto je otázne, ako sa mal s ňou vysporiadať odvolací súd. Časový úsek dvoch rokov, počas ktorého došlo k prevodu jediných nehnuteľností vo vlastníctve dlžníčky na syna, označil žalobca za krátky čas. V závere vyjadrenia žalobca uviedol, že žalovaný nedostatočne preukázal dôvody hodné osobitného zreteľa vyžadované na odklad právoplatnosti napadnutého rozsudku. Navrhol zamietnutie nedôvodného dovolania žalovaného a uplatnil si nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 CSP; ďalej aj „najvyšší súd“ príp. „dovolací súd“) po zistení, že dovolanie podala v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania.

6. Hlavnými znakmi charakterizujúcimi procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f/ CSP sú zásah súdu do práva na spravodlivý proces a nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nezávislom a nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; jeho integrálnou súčasťou je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Porušením práva na spravodlivý proces v zmysle uvedeného ustanovenia zákona treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré zároveň znamená aj porušenie ústavou

zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva.

7. Dovolateľ vytýkal odvolaciemu súdu nedostatočné odôvodnenie a svojvoľnosť jeho rozsudku a spolu s okresným súdom aj pochybenie pri hodnotení dôkazov.

8. Právo na istú kvalitu súdneho konania, ktorého súčasťou je aj právo strany sporu na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia, je jedným z aspektov práva na spravodlivý proces. Právo na spravodlivý proces je naplnené tým, že všeobecné súdy zistia skutkový stav a po výklade a použití relevantných právnych noriem rozhodnú tak, že ich skutkové a právne závery nepopierajú zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces, nie sú svojvoľné, neudržateľné a nie sú prijaté v zrejmom omyle konajúcich súdov. Z odôvodnenia súdneho rozhodnutia musí vyplývať vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej. Všeobecný súd by mal v argumentácii obsiahnutej v odôvodnení rozhodnutia dbať tiež na jeho celkovú presvedčivosť, teda na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí rovnako ako závery, ku ktorým na ich základe dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé. Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva aj povinnosť súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (I. ÚS 46/05, II. ÚS 76/07, obdobne Kraska c/a Švajčiarsko z 29. apríla 1993, Séria A, č. 254-B, str. 49, § 30). Inak povedané, judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva nevyžaduje, aby na každý argument strany, aj na taký, ktorý je pre rozhodnutie bezvýznamný, bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Ruiz Torija c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - A, s. 12, § 29, Hiro Balani c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - B, Georgiadis c. Grécko z 29. mája 1997, Higgins c. Francúzsko z 19. februára 1998).

9. Dokazovanie je časť civilného súdneho konania, v rámci ktorej si súd vytvára poznatky, potrebné na rozhodnutie vo veci. Právomoc konať o veci, ktorej sa návrh týka, obsahuje aj právomoc posúdiť, či a aké dôkazy na zistenie skutkového stavu sú potrebné a akým spôsobom sa zabezpečí dôkaz na jeho vykonanie (I. ÚS 52/03). V dokazovaní sa súd obmedzuje len na zisťovanie skutkových poznatkov (poznatkov o skutkových okolnostiach, ktoré zakladajú a odôvodňujú prejednávany nárok). Súd v civilnom súdnom konaní nie je viazaný návrhmi strán sporu na vykonanie dokazovania a nie je povinný vykonať všetky navrhované dôkazy. Posúdenie návrhov na vykonanie dokazovania a rozhodnutie, ktoré z nich budú v rámci dokazovania vykonané, je vždy vecou súdu (viď § 185 ods. 1 CSP), a nie strán sporu. Ústavný súd Slovenskej republiky vo svojich rozhodnutiach vyslovil názor, že nevykonanie navrhovaného dôkazu, ktorý by mohol mať vplyv na posúdenie skutkového stavu, ktorý z doteraz vykonaných dôkazov nemožno bezpečne ustáliť, možno kvalifikovať ako porušenie práva na spravodlivé súdne konanie v zmysle čl. 46 ods. 1 Ústavy SR (III. ÚS 332/09). Zásadám spravodlivého procesu v zmysle čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd totiž zodpovedá požiadavka, aby súdmi urobené skutkové zistenia a prijaté právne závery boli riadne (dostatočne) a zrozumiteľne (logicky) odôvodnené. V súlade s tým Najvyšší súd SR ustálil svoju judikatúru (napr. rozhodnutia sp. zn. 4Cdo/100/2018, 5Cdo/202/2018, 5Cdo/138/2018) v tom smere, že procesnému právu strany sporu navrhovať dôkazy zodpovedá povinnosť súdu nielen o vznesených návrhoch (a dôkazoch) rozhodnúť, ale tiež, pokiaľ im nevyhoví, vo svojom rozhodnutí odôvodniť, prečo, z akých dôvodov tak neurobil.

10. Dovolací súd z obsahu spisu a odôvodnení rozsudkov súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu (konanie pred súdom prvej inštancie a odvolacím súdom tvorí jeden celok a určujúca späťnosť rozsudku odvolacieho súdu s potvrdzovaným rozsudkom vytvára ich organickú jednotu) nezistil porušenie práva žalovaného na spravodlivý proces v dôsledku vady zmätočnosti. Odôvodnenia rozsudkov spĺňajú zákonné náležitosti. Podľa § 220 ods. 2 CSP v odôvodnení rozsudku súd uvedie, čoho sa žalobca domáhal, aké skutočnosti tvrdil, aké dôkazy označil, aké prostriedky procesného útoku použil, ako sa vo veci vyjadril žalovaný a aké prostriedky procesnej obrany použil. Súd jasne a výstižne vysvetlí, ako posúdil podstatné skutkové tvrdenia a právne argumenty strán, ktoré skutočnosti považoval za preukázané a ktoré nie, ktoré dôkazy vykonal, z ktorých dôkazov vychádzal a ako ich vyhodnotil, prečo

nevykonával ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil, prípadne odkáže na ustálenú rozhodovaciu prax. Odvolací súd v zmysle § 393 ods. 2 CSP v odôvodnení rozsudku uvedie stručný obsah napadnutého rozhodnutia, podstatné zhrnutie skutkových tvrdení a právnych argumentov strán v odvolacom konaní, prípadne ďalších subjektov, ktoré dôkazy v odvolacom konaní vykonával a ako ich vyhodnotil, zistený skutkový stav a právne posúdenie veci, prípadne odkáže na ustálenú rozhodovaciu prax. Odôvodnenie rozhodnutia senátu obsahuje aj pomer hlasov, akým bolo rozhodnutie prijaté a ak sa súd odkloní od ustálenej rozhodovacej praxe, odôvodnenie rozhodnutia obsahuje aj dôkladné odôvodnenie tohto odklonu. Súdne rozhodnutia musia byť nielen zrozumiteľné a jasné, ale aj stručné. Dovolací súd nezistil vybočenie súdov nižších inštancií z medzí odôvodňovania rozsudkov ustanovených uvedenou právnou úpravou. Súd obidvoch inštancií riadnym a zodpovedajúcim spôsobom zdôvodnili svoje rozhodnutie (dovolací súd pripomína, že vecnú a právnu správnosť tohto rozhodnutia nie je vzhľadom na dovolateľom vymedzené dovolacie tvrdenia oprávnený preskúmať). Porovnaním obsahu odvolania žalovaného s obsahom odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu dovolací súd nezistil, že by odvolací súd nedal žalovanému odpoveď na základné odvolaním nastolené otázky a považuje odôvodnenie jeho rozsudku za dostatočné a nevybočujúce z limitov spravodlivého procesu.

11. Odpoveď na otázku, akým iným spôsobom (okrem komunikácie s dlžníčkou pozn. dovolacieho súdu) by sa mohol žalovaný dozvedieť o existencii dlhu dlžníčky voči žalobcovi, súvisí s tým, či žalovaný vynaložil náležitú starostlivosť (všetko potrebné úsilie), aby sa dozvedel o úmysle dlžníčky ukrátiť veriteľa; súdy na takto položenú otázku odpovedať nemôžu. Zodpovedaním tejto otázky by totiž súdy neprípustne narušili princíp kontradiktórnosti konania. Pravidlá dokazovania stanovené v Civilnom sporovom poriadku neurčujú postup ani dôkazný prostriedok, ktorým má byť pravdivosť hodnota príslušného tvrdenia preukázaná. Poskytovaním návodu tej - ktorej procesnej strane, akým dôkazným prostriedkom má preukazovať svoje tvrdenia, by bolo aj porušením princípu rovnosti strán sporu a princípu rovnosti zbraní. Súd nevychádzal výlučne z prezumpcie, že žalovaný musel vedieť o finančnej situácii dlžníčky z dôvodu identickej adresy bydliska, naopak vychádzal z dobrých vzťahov matky a syna, ktorí v čase prevodu bytu bývali spolu v jednej domácnosti a zo skutočnosti, že dlžníčka sa s pôžičkami svojmu rodinnému príslušníkovi zdôverovala, o iných jej dlhoch vedel a snažil sa pomôcť pri ich splácaní. Súd označil za nelogické a nepravdepodobné, aby dlžníčka selektovala, o ktorých dlhoch synovi povie a ktoré zamlčí. Aj odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie týkajúce sa nepreukázania úhrady kúpnej ceny za byt zodpovedá obsahu spisu. Prehlásenie predávajúceho, že dohodnutá kúpna cena bola kupujúcemu vyplatená prostredníctvom hypotekárneho úveru skutočne nepreukazuje vyplatenie dohodnutej kúpnej ceny dlžníčke. V bode 11. súd prvej inštancie uviedol, že zo zmluvy o spotrebiteľskom úvere uzatvorenej žalovaným so Slovenskou sporiteľňou 31.07.2012 vyplýva výška úveru 80.000,- eur. Táto čiastka bola poukázaná banke dlžníčky (úver 70.000,- až 75.000,- eur) a zvyšok peňazí mala obdržať dlžníčka. Z toho podľa dovolacieho súdu vyplýva, že úvahy o primeranosti dohodnutej odplaty za byt sú len okrajové. Iba v snahe odpovedať na dovolateľovu argumentáciu dovolací súd udáva, že okresný súd vychádzal z priemerných cien nehnuteľností v Bratislavskom kraji určených Národnou bankou Slovenska (1.660,- eur) preto, že stanoviská realitných kancelárií predložené procesnými stranami sa líšili v závislosti na tom, ktorá procesná strana stanovisko ako dôkaz predložila (bod 23. odôvodnenia rozsudku okresného súdu). Podľa odhadu trhových cien nehnuteľností realitných kancelárií predložených žalobcom (č. l. 351 - 354 súdneho spisu) bola priemerná cena bytu za m² v septembri 2013 v katastrálnom území R. 1.800,- eur (byt v pôvodnom stave) a 2.000,- eur (č. l. 351), resp. 1.811,- eur/m², teda 125.000,- eur za byt (č. l. 353) resp. kúpna cena uvedeného bytu bola odhadnutá sumou od 102.000,- eur do 107.000,- eur (č. l. 354). Podľa vyjadrení realitných kancelárií preložených žalovaným (č. l. 358 - 359) sa cena bytu pohybovala od 85.000,- eur do 92.000,- eur (t. j. od 1.231,- do 1.333,- eur/m² pri výmere sporného bytu 69 m² pozn. dovolacieho súdu). Dovolací súd doplní, že priemerná cena cien nehnuteľností v Bratislavskom kraji určená Národnou bankou Slovenska sa pohybuje približne v strede cenového rozptylu realitných kancelárií, čo zodpovedá spravodlivému usporiadaniu cenovej hladiny.

12. Pri dohode o zrušení a vyporiadaní podielového spoluvlastníctva z roku 2015 dovolateľ argumentoval potrebou jej uzatvorenia z dôvodu prevzatia splácania hypotekárneho úveru, zabezpečenia rekonštrukcie nehnuteľnosti a prevzatie finančnej záťaže súvisiacej s nákladmi na nehnuteľnosti v Košiciach výlučne na

žalovaného. Tu je potrebné opäť poukázať na to, že dlžníčka žalobcu previedla spoluvlastnícky podiel k uvedeným nehnuteľnostiam bez získania adekvátnej odplaty, čím sa jej majetok zmenšil. Nebolo sporným, že dlžníčka stratila zamestnanie u žalobcu už koncom roku 2013, takže nedisponovala mzdou, z ktorej by mohla svoj dlh uhrádzať ako tvrdil dovolateľ.

13. K argumentácii dovolateľa o nedostatku žalobcovho naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení dovolací súd uvádza, že podľa odbornej spisby je žaloba veriteľa na určenie, že dlžníkove právne úkony sú voči nemu neúčinné (§ 42a OZ) príkladom žaloby podľa § 137 písm. d/ CSP o určení právnej skutočnosti, ak to vyplýva z osobitného predpisu (Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha: C. H. Beck, 2016, 1540 s., str. 506). Pri tomto type požadovanej procesnej ochrany sa teda preukázanie existencie naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení žalobcu nevyžaduje.

14. Záverom najvyšší súd poukazuje na rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 553/2022, v ktorom ústavný súd uviedol: „Úplnosť úvah všeobecného súdu, na základe ktorých dospel ku konečnému rozhodnutiu, môže byť vzhľadom na komplexnosť a individuálnosť posudzovaných situácií predmetom ďalšej kritiky a interpretácií. Vždy je možné nájsť ďalšie hľadiská, na základe ktorých sa sporovej strane môže javiť súdne rozhodnutie ako nedostatočne odôvodnené. Takto by sa mohlo konanie dostať do stavu nekončiacej polemiky bez praktického presahu, a preto právny poriadok ustanovuje konečný výpočet právnych nástrojov, ktorými je možné nápravu dosiahnuť. Tie však musia smerovať k riešeniu podstatných otázok, nie otázok presahujúcich základný rámec zákonného, rozumného a v širšom rámci spravodlivého usporiadania právnych vzťahov v primeranom čase“. Najvyšší súd konštatuje, že dovolateľ nepredložil argumentáciu relevantne spochybňujúcu udržateľnosť záverov odvolacieho súdu. Značná časť argumentácie dovolateľa je len opakovaním argumentácie uvedenej v odvolaní, ale najvyšší súd nie je ďalšou inštanciou, ktorá by mala opätovne posudzovať rovnaké námietky.

15. K návrhu dovolateľa na odklad právoplatnosti rozsudkov súdov nižších inštancií dovolací súd uvádza, že nezistil splnenie podmienok pre rozhodnutie podľa § 444 ods. 2 CSP, o čom v súlade s ustálenou súdnou praxou (pozri napr. rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 4Cdo/144/2019 alebo 4Cdo/108/2019) nevydal samostatné rozhodnutie. Uvedený procesný postup prešiel testom ústavnosti a možno ho aj z ústavnoprávneho hľadiska považovať za udržateľný (IV. ÚS 158/2022 alebo IV. ÚS 442/2022).

16. Dovolací súd uzatvára, že na základe dôvodov uvedených dovolateľom, posudzujúc jeho dovolanie aj podľa obsahu (§ 124 CSP) dospel k záveru, že je daná prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f/ CSP, ale dovolanie nie je dôvodné. Dovolací súd v konaní pred súdmi nižších inštancií vadu zmätočnosti, ktorá by bola porušením práva žalovaného na spravodlivý proces nezistil, preto dovolanie, po prejednaní bez pojednávania (§ 443 CSP, časť vety pred bodkočiarkou), podľa § 448 CSP zamietol.

17. O trovách dovolacieho konania dovolací súd rozhodol podľa § 453 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 rovnakého zákona. V dovolacom konaní bol plne úspešný žalobca, ktorému dovolací súd priznal náhradu trov dovolacieho konania voči žalovanému v plnom rozsahu.

18. Tento rozsudok prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.